

**POEMS FROM THE YUGOSLAVIAN'S POET FETTAH RAUF THREE POETS IN
TURKEY:MEHMED ÂKİF-YAHYA KEMÂL-NECİP FAZIL**

Nazlı Rânâ Gürel Ph.D

Gazi University-Ankara, Republic of Turkey nrgurel@yahoo.com

Mahmut Çelik Ph.D

Goce DelcevUniversity – Stip, Republic of Macedonia mahmut.celik@ugd.edu.mk

Zeki Gürel Ph.D

Gazi University-Ankara, Republic of Turkey zekigurel@yahoo.com

Abstract: Yugoslavia a difacted country is a state found after The second world war. This state's citizn Rauf Fettah Efendi (1910-1963) was a poet and professor in Skopje.

Fettah Rauf, as a well-educated person taught at Medah Medrese which was located Skopje. He was imprisoned by the Tito's Regime and was forced to work in miners. After serving sentence he was appointed as an expert to study the ottoman documents in the state archives and died while working in his office.His grave is in Butel Cementery in Skopje.

Despite being a good poet Rauf Fettah Efendi's poems were not gathered and published in a book. We believe that political environment had an impact for the ban.

In our statement our issues are going to be poems written from the Yugoslavian's poet Fettah Rauf Efendi to citizens of Turkey scholars and poets Yahya Kemâl and Mehmed Âkif Ersoy

Keywords: Yugoslavia, Macedonia, Turkey, Fettah Rauf Efendi, Mehmed Âkif Ersoy, Yahya Kemâl Beyatlı, Mecip Fazıl Kısa Kürek, poems of Fettah Rauf Efendi

**YUGOSLAVYA VATANDAŞI FETTAH RAUF'UN ŞİİRLERİNDE
TÜRKİYELİ ÜÇ ŞAİR: MEHMED ÂKİF-YAHYA KEMÂL-NECİP FAZIL**

Yrd. Doç. Dr. Nazlı Rânâ GÜREL

Gazi Üniversitesi-Ankara, Türkiye Cumhuriyeti nrgurel@yahoo.com

Prof. Dr. Mahmut ÇELİK

Gotse Delçev Üniversitesi-İştıp, Makedonya Cumhuriyeti mahmut.celik@ugd.edu.mk

Yrd. Doç. Dr. Zeki GÜREL

Gazi Üniversitesi-Ankara, Türkiye Cumhuriyeti zekigurel@yahoo.com

Özet: Bugün için dağılmış olan Yugoslavya, II. Dünya Savaşından sonra kurulmuş bir devlettir. Bu devletin vatandaşlarından olan Fettah Rauf Efendi (1910–1963), Üsküplü bir şair ve müderris idi.

Fettah Rauf, iyi bir eğitim almış, Üsküp'te bulunan Meddah Medresesi'nde müderrislik yapmıştır. Tito zamanında tutuklanarak hapse atılmış ve taş ocaklarında çalıştırılmıştır. Cezasını çektikten sonra Makedonya Devlet Arşivinde Osmanlı Belgelerini okumak üzere uzman olarak görevlendirilmiş ve bu görevde iken de vefat etmiştir. Mezarı Üsküp'te Butel Mezarlığındadır.

Fettah Rauf Efendi, iyi bir şair olmasına rağmen maalesef şiirleri bugüne kadar bir kitap halinde toplanım yayımlanamamıştır. Bunda devrin siyasî ortamının yasaklarının etkisi olduğu kanaatindeyiz.

Biz bu bildirimizde, Yugoslavya vatandaşı bir Türk aydını, bilim adamı ve şairi olan Fettah Rauf Efendi'nin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olan Mehmed Âkif Ersoy, Yahya Kemâl Beyatlı ve Necip Fazıl Kısakürek için yazdığı şiirleri konu edeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Yugoslavya, Makedonya, Türkiye, Fettah Rauf Efendi, Mehmed Âkif Ersoy, Yahya Kemâl Beyatlı, Mecip Fazıl Kısa Kürek, Fettah Rauf Efendi'nin Şiirler

1.GİRİŞ

XX. Yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetinden çıkan Balkanlarda; Makedonya'nın da içinde bulunduğu Yugoslavya, iki kez kurulmuş bir devlettir. Birincisinde, I. Dünya Savaşı sürecinde 1918'de Sırp Hırvat ve Sloven Krallığı olarak kurulmuştur. Yeni Kurulan bu devlet ancak on yıl sonra Kral Aleksandır'ın Yugoslavya Krallığı ilan etmesiyle Yugoslavya olarak tanınmıştır. İkincisinde de II. Dünya Savaşında Almanlara karşı verilen dört yıllık bir direniş mücadelesinin arkasından Sosyalist Federasyon olarak Yugoslavya kurulmuştur.

Dünyada 1990'lı yılların başında başlayan yeniden yapılanma sürecinde Yugoslavya da dağılmıştır.

Yugoslavya'nın Makedonya adıyla bilinen kısmında Yugoslavya Vatandaşı olarak dünyaya gelen (1910) ve yine Yugoslavya vatandaşı olarak vefat eden (1963) Abdül Fettah Rauf, Müslüman bir Türk aydını ve şairi olarak bilinir ve tanınır. Makedonya'da Türk-İslâm kültürüne, Türk düşüncesine Türkçeye, Türk edebiyatına ve insanlığa eserleriyle ve çalışmalarıyla hizmet etmiş bu şahsiyetle ilgili antoloji ve ansiklopedilerde bulunan sınırlı bilgiler şöyledir:

“Üsküp'te doğdu. İyi bir medrese öğrenimi gördü. Öğreniminin sonunda müderrisliğe yükseldi. İki dünya savaşı arasında Makedonya Türklerinin yetiştirdiği, sayıları çok az olan aydın ve ulemaandır.

İnançlarından taviz vermeye yanaşmadığından, 1945 yılında yeni kurulan Yugoslavya rejiminin gazabına uğradı. Dinî liderlikle suçlanıp yargılandı. Hapse atıldığı sırada illegal ‘Yücel’ Teşkilatı da ortaya çıkmıştı. ‘Yücel’ Teşkilatı içinde çalıştığına dair bir bulgu yoktur. Her nasıl olursa olsun, asıl amaç, Makedonya Türkleri arasında liderliğe yükselebilecek saygın kişilerin susturulması, bununla da halkın tamamen sindirilmesi idi.

1956 yılına kadar hapis yattı. Bir yıl da Bosna Hersek'te bulunan Doboy'da taş kırmaya gönderildi. Hapiste geçirdiği yıllar sağlığını bozmuş, onu bedenlen çürütmüştü. Hapisten çıktıktan sonra da, sadece şekil değiştiren eziyetten yakayı kurtaramadı. Uzun zaman işsiz kaldı. Müezzinlik yapmasına bile izin verilmeyip mağdur edildi. Hayatının son yıllarında, Makedonya Devlet Arşivi'nde işe alındı.

1963 Üsküp yersarsıntısından önce Üsküp'te vefat etti.

İki dünya savaşı arasında başlayan şiir çalışmalarını ölümüne kadar sürdürdü. Hapishanede geçirdiği yıllarda bile şiiri terk etmedi. Hapisteyken kaleme aldığı seksen bin kadar mısraı ele geçirilip başına başka dertler açmasını diye, dostları tarafından imha edilip yakılmıştır. Türkü şahısların ellerinde kalmış üç yüz bin civarında mısrası bulunduğu söylenmektedir.

Dini, milli ve sosyal konulara ağırlık veren Abdül Fettah Rauf'un şiirlerinin büyük bir kısmını, ölümünden hemen sonra, öğrencilerinden Kemal Aruçi Vrapçişte'ye götürmüştür. Bu şiirlerin bugün Muhammed Aruçi'nin elinde bulunması mümkündür. Şiirlerinin bir kısmını da, Zağreb Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul'a yerleşen ve 1993 yılında ölen öğrencisi Bekir Sadak, Türkiye'ye göç eden şairin oğlu Rıdvan Rauf'tan, yayınlamak bahanesiyle almıştır. Ne yazık ki kimi örnekleri Üsküp'te yayımlanmakta olan El-Hikak dergisinde gün yüzünü gören şiirleri, şu ana kadar kitap haline getirilememiştir. (Engüllü, :139)

Çok enteresandır; Abdül Fettah Rauf'un şiirleri ve diğer yazıları Makedonya Türk Edebiyatı adıyla yayımlanan antoloji ve edebiyat tarihi kitaplarının çoğunda kendine bir yer bulamamıştır. Ancak son zamanlarda Fettah Rauf'un şiirlerine ilgi artmıştır. Önceki ve şimdiki durumun arka planında yaşanan siyasî gelişmelerin olduğu muhakkaktır.

Girişte verdiğimiz bu bilgilere bundan sonra yapacağımız tespitler için gerek vardı. Çünkü, Fettah Rauf'un Türkiyeli şairlerden Mehmed Âkif, Yahya Kemal ve Necip Fazıl'a duyduğu ilgi ve yakınlık bu özgeçmişin ve yaşamışlığın bir sonucu olsa gerektir.

2. BÜYÜK İSLÂM ŞAİRİ MEHMED ÂKİF ERSOY VE FETTAH RAUF

Yugoslavya Türklerinden olan Abdül Fettah Rauf'un, Türkiye Cumhuriyeti'nin millî Marşı olan İstiklal Marşı'nın yazarı Mehmed Âkif Ersoy'a karşı özel bir ilgi ve sevgisinin olduğunu görüyoruz. Özel evrakı arasında bulunarak Muhammed Aruçi tarafından eski yazıdan yeni yazıya aktarılarak El-Hilal dergisinde “Büyük İslâm Şairi Mehmed Âkif Ersoy” başlığıyla yayımlanan yazısında Abdül Fettah Rauf bakınız neler diyor Âkif için:

“Mehmed Âkif Bey'i pür siteşkâr bir hürmetle payansız sevdim. O'nun i'câzkâr kaleminden doğan derin ve ulvî duyguları, acı ve fecî' kaygıları, rengin ve zengin tabloları, canlı ve yeyecanlı tasvirleri, elemli ve ciğersöz derd-u mâlemleri, hepsini, hepsini, fakirden zengine, ferdlerden ma'şerlere, erkeklerden kadınlara, büyüklerden küçüklere, mes'ûdlardan bedbahtlara kadar tatlı ve acı, gülünç ve ağlatıcı her şiirini seve- seve, doya-doya okudum.

Her ne zaman ağlamak istersen, âlâm-ı İslâmın müessir eninlerinden solgun dudaklarından Âkif'in, büyük şâirin, bir şiirini okuyarak ağlarım. Her ne zaman âlem-i İslâmın her köşesini lebriz eden, açılmaz karanlıkların ye's-i engiz manzaralarından mütellim olarak kalbime kuvvet, kuvvetime rûh, rûhuma ümit, ümidime beyân, beyânıma belâgat arasam; Büyük İslâm Şairi'nin bir sânihasını terennüm ederek emekyâb olurum...

Safahat'ı açıyorum... Amân Yâ Rabbi!.. Safahat, o bir şiir mahşeri... Safahât, o bir kâinât aynası; o bir kitabe-i hayat... Âkif Bey yalnız bir şair değildir. O'nun asıl mezâlâyâ-yı fitriyesini, fikrî değerlerini inkilâpçı azm-u irfânında, tabii ve külfetsiz terânelerinde aramalıdır. Âkif Bey hayâlat-ı vâhiyyeden, emâni-i şehvâniyyeden, mubâlegât-ı acemiyyeden ilhâm alan şiiri kurtarmış bir Halâskâr-ı Edeb ve âhî-iKahramandır. Denilebilir ki, Âkif Bey yalnız kendi kalemiyle eski, yalancı şiir ve hayâl dünyası ile yeni yaban ve şehvet nazmını mağlup ederek, yepyeni şiir ve edeb çiğirleri açmış en büyük bir Fâtih'tir. Şuuru ile yaşamak

isteyenlere şiiri sevdiren, şiire menyâl ve meftûn olanları şuurâ davet eden bir Muslih-i Muvaffak'tır. Hilkatı sever, ahlâkı daha çok sever, Hallâk'ı ise daha içinden sever mütefekkir bir şâir ve irfanlı bir nâzımdır. Hilkatı ahlâka, ahlâkı HALLÂK'a bağlar; fitrat kevhalarını süzerken FÂTİR'ını hiç unutmaz... Mütedeyyindir, mütefekkir, vekûrdur, hal'ktur, hassastır, belîğtir.. Her beyti bir sehl-i mümteni'dir. Hâme-i İktidârında en serkeş vezinler, en anûd ve anî kafiyele, birmel'abe-i edebiye halinde râm ve munlaad olur. Âkşf'e en doğru sıfat, zaten fecr-i edebîsinin daha unfovân-ı infilâkında verilen, "Büyük İslâm Şairliğidir."En haklı unvan dahi, yalnız "Büyük İslâm Şairi" demek değil, "En Büyük İslâm Şairi" demektir. Çünkü, Âkif Bey İslâmiyeti derin kalbinden sevmiş ve ancak onun elemi ile müteellim, surûru ile mütebehhic olmuştur. Yine, Âkif Bey Türk milletinin ve İslâm âleminin içtimâî, siyasî, dinî, ahlâkî her levhasını, her nevhasını, bi-hakkın haykırmaya zafer-yâb olan şâirdir. Büyüğü değil, en büyüğüdür... Şiirini içtimâileştiren, ahlâkileştiren Âkif Bey'dir. Sihri şiir, şiiri fikir, fikri de imân yapan O'dur; O'nun sehâr kalemi ve mâhir karîhasıdır...

Asırlardan beri Osmanlı Edebiyatı'nın nâsiye-i lâkaydine şiir nâmıyla yazılan kara yazıları Âkif Bey'in nezih kalemi silmiş, hakkı hak bilmiş, vehim ve hayâl yerine hakikat, un ve şiddet yerine rahim ve rikkat, şirk ve şehvet yerine ahlâk ve Şeriat; acâib medihlere bedel millî ve İslâmî teşvik ve irşâd, hiciv ve rezâlet makamında hakîmâne intikad, ye's ve teselli yerine ümit verici azm-u imân teraneleri düzmüş, şehnâmeleri yazmış biricik şâirdir. O'nun Safahat'ı hem müstakil bir şiir dünyası, hem bir fikir mecmuası, hem de bir belâgat-ı mûcize defteridir. Âkif ise, bu kâinat kitabının en belîğ kâtibi, bu değerli şiirin yegâne şairi, bu ulvî fikirlerin irfanlı mütefekkiridir. Bana kalırsa Âkif, Safahat'ı yazmış; Safahat, Mehmed Âkif Bey'in nâmını İslâm hafızasına kazmıştır. Âkif Bey denilince Safahat; Safahat anılınca "Büyük İslâm Şairi" anlaşılır. Vasıf ve ta'luka hacet yoktur. Âkif Bey öldü, Safahat ölmeyecek... Büyük İslâm şairi dünyamızdan çekildi, büyük şiiri ise ebedidir..." (Rauf, 1989:14).

Mehmed Âkif Ersoy ve onun eşsiz eseri "Safahat" la ilgili olarak bu değerlendirmeleri yapan Abdül Fettah Rauf, Âkif'in ölümü üzerine de şu şiirini kaleme alıyor:

MEHMED ÂKİF BEY ÖLDÜ

Bir şair-i mülhem idi Âkif, o büyük zât
Âkif gibi üstâd-ı beyân geldi mi, heyhât
Âdâb, edebiyât ile zıd addedilirken
Feyzinle bunun zıddını sen eyledin ispât
Şi'r olmuş idi müşhir-i her fuş-u fezâhat
Şi'rinde edeb buldu edepsiz edebiyât
Bir münbit-i şer olmuş idi hâk-ı belâgat
Bir tohm-i edeb zerk ederek eyledin inbât
Türk şi'rini, fen nazmını, âdâb-ı beyânı
Âkif'le beraber alıyor âlem-i emvât
Mefkûre-i İslâmî belâgatla kulûba
Telkin edecek hâme bugün sustu mu heyhât.

30 Şevvâl 1355/13 Ocak 1937

Âkif'in ölümü üzerine düşüncelerini şiiri dışında nesirde de şöyle dile getiriyor:

"Şiirin yaşıyor, fakat sen öldün Büyük Şair...! Halefsiz selef..! Senin yarım asır hazîn-hazîn ağladığın İslâm âlemi bugün senin için için-için ağlıyor. Cenâb-ı Hak seni garîk-i rahmet eylesin... Fakat biz ne olalım..? Bizim derdimizi, eninimizi bizim dilimizden kim terennüm edecek..? Sana rahmet, sana şükran... Sana hasret, sana gufrâm... Büyük ve riyâsız İslâm Şairi Âkif Bey...! (Rauf, 1989.14).

Abdül Fettah Rauf'un Âkif için yazdıkları bunlarla da sınırlı değil. O, bir başka şiirinde "üstazım" dediği Âkif'i şöyle anlatıyor:

BÜYÜK ŞAİR MEHMED ÂKİF

Âkif denilince koca bir heykel-i irfân
Bir âbide, güyâ ki oyulmuş kayalardan
Kalbinde kudurmuş gibi volkan
Rûhunda köpürmüş gibi tûfân...

Her nâlesi bir sâikadır arş-ı Hudâ'ya;
Her âhı birer bârikadırarz-ı semâ'ya.
Seller gibi sahrâlara, dünyalara erzân;
Volkan gibi bir âteş-i sûzan-u ferûzan.

Eyler koca bir âbide-i şî'r-u şehâmet;
Bir ümmete bir rehber-i irfân-u hamâset.

Heyecan veriyor kalbe o uslûb-i selis'in;
Rûhlarda kasırğa yapıyor şî'r-i nefisin.
Mûnisti bütün hislere, mâtemlere mûnis;
Bir ma'kes-i rennân idi uslûb-i enisin.

Taht-ı edebî yüksek idi şâhikalardan;
İlhâmına fer almış idin bârikalardan.
Kalbinse ateşlenmiş idi sâikalardan;
Tab'ın yaratmıştı bütün hârikalardan.

Hep fecr-i bahar, ebr-i sehar, kaus-i kuzehler;
Elvânını sundu sana ey hâme-i sehâr.
Sen hilkatı hilkat gibi tasvir ediyordun;
Yetmez mi idi sanki ya o hilkat-ı cebbâr..?

Sen hâme-i tasvirini mehtâba batırdın;
Nurlarla yazıp fitratı şiiirinde yatırdın.
Her mâteme, her nâleye şebbâlini gerdin;
Âlemleri sen meşher-i eş'ârına serdin.

Ma'sumların elhânının şiiirinde duyurdun;
Sen ağladın, efgânını dünyaya duyurdun.
Mazlûmlara dil okdu o feryâd-ı mehîbin;
Rûhlarda bütün çağladı sen her ne buyurdun...

Bu şiiiri için Abdül Fettah Rauf, şöyle bir not düşüyor: “Tabir câiz ise, bu şiiirim zaten Âkif Bey’le beraber İslâm’ın bedbaht vaziyetine ağlayarak ışksız kalan gözlerimden girye ortağımın ve üstazımın ebedî kayboluşuna karşı dökülmüş birkaç damla gözyaşı sâikasıyla yükselmiş bir takdis ve mehabet feryâdıdır.”

Abdül Fettah Rauf Efendi, yukarıda künyesinden bahsettiğimiz yazısının içine Mehmed Âkif Ersoy’un Safahat’ından iki de şiiir almıştır. Tercih ettiği bu iki şiiir önemlidir. Bunlardan ilki “Safahat Birinci Kitap”tan alınmıştır:

SAFAHAT (Birinci Kitap)

Bana sor sevgili kari; sana ben söyleyeyim,
Ne hüviyette şu karşında duram eş'ârım;
Bir yığım söz ki, samîmiyyeri ancak hüneri;
Ne tasannu' bilirim, çünkü, ne san'atkârım.
Şî'r için “göz yaşı” derler, onu, bilmem, yalnız,
Aczimin giryesidir bence bütün âsârım!
Ağlarım, ağlatamam; hissederim, söyleyemem;
Dili yok, kalbimin, ondan ne kadar bîzârım!
Oku, şâyed sana bir hisli yürek lâzımsa;
Oku, zirâ onu yazdım, iki söz yazdımsa

Eleventh International Scientific Conference
KNOWLEDGE IN PRACTICE
16-18 December, 2016 Bansko, Bulgaria

Bu şiirinde Âkif, sanat anlayışı anlatılmaktadır. O, “sanat şahsî ve muhteremdir” veya “sanat sanat içindir” düsturuyla hareket edenler gibi düşünmediğini, sanat cemiyet/toplum içindir ve ancak Allah içindir anlayışıyla insanlığın dertleriyle dertlenen, milletinin feryadını yükselten bir samimî ses olma yolundadır. Abdül Fettah Rauf da sanat anlayışı itibariyle, dertleri itibariyle ve samimiyetiyle “üstazım” dediği Âkif gibidir. Onun için, yaşadığı dönemde Yugoslavya’daki bir Mehmed Âkif’i diyebiliriz. Tıpkı, Hindistan-Pakistan’daki Muhammed İkbal gibi...

Abdül Fettah Rauf’un Âkif’ten seçtiği ikinci şiir ise; İslâm Peygamberi Hazreti Muhammed’in doğumunu anlatan bir şiirdir:

BİR GECE

On dört asır evvel, yine böyle bir geceydi.
Kumdan, ayın ondördü bir çocuk çıkıverdi!
Lâkin, o ne husrandı ki, hissetmedi gözler;
Kaç bin senedir, halbuki, bekleşmedelerdi!
Nerden görecekler? Göremezlerdi tabii;
Bir kere, zuhur ettiği çöl en sapa yerd;
Bir kere de, mâmûre-i dünyâ o zamanlar,
Buhranlar içindeydi, bugünden de beterd.
Sırtlanları geçmişti beşer yarıcılıkta;
Dişsiz mi bir insan, onu lardeşleri yerd!
Fevzâ bütün âfâkını sarmıştı zemînin,
Salgındı, bugün Şark’ı yıkan tefrika derdi.

Derken, büyümüş kırkına gelmişti ki Öksüz,
Başlarda gezen kanlı ayaklar suya erdi!
Bir nefhada insanlığı kurtardı o Ma’sum,
Bir hamlede kayserleri, kiserâları serdi!
Aczin ki ezilmekte bütün hakkı, dirikdi;
Zulmün ki, zevâl aklına gelmezdi, geberdi!
Âlemlere rahmetti, evet, şer’-i mubîni,
Şehbâliniadlı isteyenin yurduna gerdi.
Dünya neye sahipse, onun vergisidir hep;
Medyûn ona cem’iyyeti, medyun ona ferdi.
Nedyûndur o Mâsum’a bütün beşeriyet!..
Yâ Rab, bizi mahşerde bu ikrâr ile haşret.

Abdül Fettah Rauf Efendi’nin de şiirleri arasında İslâm Peygamberi Hazreti Muhammedi anlatanları vardır. Hatta bu şiirlerden biri Âkif’in şiiri gibi direk olarak Hazreti Muhammed’in doğumunu anlatmaktadır:

MEVLİD-İ PEYGAMBERÎ
DOĞDU FAHR-İ KÂİNAT

Geldi göklerden işaret, doğdu Fahr-i Kâinat!
Çaldılar tabl-i beşâret; doğdu Fahr-i Kâinat!
Şanlı bir yıldızdı geçmiş enbiyâdan her biri
Şimdi bu şems-i saâdet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Parladı mâh-ı nucûmu âsûmanın şevk ile
Verdi dünyaya şetâret; doğdu Fahr-i Kâinat!
Hâlelerden, lâlelerden serdiler vâliçeler;
Oldu bathâ beyt-i rahmet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Eleventh International Scientific Conference
KNOWLEDGE IN PRACTICE
16-18 December, 2016 Bansko, Bulgaria

Durdular saf saf melekler râh-ı teşrifinde hep;
Geldi bu Şâh-ı risâlet; doğdu Fahr-i Kâinat!
Titredi Hâkanların eyvah, zulm-u şevketi
Kâinata saldı haşyet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Yattı putlar secdeye etti kudûmundan hicâb
Verdi dünyaya mehâbet; doğdu Fahr-i Kâinat!
Geçti üstünden bû feyz-iefşân hukûkun bunca bil;
Parlıyor hâlâ o tal'at; doğdu Fahr-i Kâinat!

Gerçi bir ümmî idi, ammâ cihâna saldı feyz;
Gitti ilmiyle cehâlet; doğdu Fahr-i Kâinat!
Mevlidiyle ökdü nekbeler, fekâketler bütün
Geldi irfân, gitti vahşet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Geldi mev'ûd-i cihân,âhır zaman Peygamberi;
Zîr-u bedre var letâfet; doğdu Fahr-i Kâinat!
Yer semâvâtı, semâvât arzı tebrik ettiler;
Kâinata verdi hayret; doğdu Fahr-i Kâinat!

Kaysar-u Kısra'ları lertzân-ı dehşet eyledi;
Geldi Sultan-ı adâlet; doğdu Fahr-i Kâinat!
Durdu târih-i beşer pîşinde bir an vecd ile;
Feth olup bir devr-i devlet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Çalkalanıp ummân-ı vahdet çok asırlardan beri;
Beklenen bir dürr-i ismet; doğdu Fahr-i Kâinat!
Hazret-i Musâ ve İsa'nın mübeşşir olduğu;
Sarver-i hayl-i nubüvvet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Toprağıyla, yaprağıyla, ırmağıyla yeksadâ;
Dalgalandı savt-ı Hazret; doğdu Fahr-i Kâinat!
Coştular kuşlar, sabâlar yâd-u tes'id eyleyip;
Oldular demsâz-ı hürmet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Hikmet-i Mevlâ ile bir sâat-i mes'ûdede;
Neyr-i eflâk-ı hikmet; doğdu Fahr-i Kâinat!
Bin ne mutlu arz-ı iman eyleyen sâdıklara;
Küfreden idrâke lânet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Kim bunu tasdik ederse, feyziyâb olmuş demek;
Mülhide hüsrân-ı hasret; doğdu Fahr-i Kâinat!
Cümle Sıddîklerle Fârûklar O'nun mahsûludur
Gitti zillet, geldi izzet; doğdu Fahr-i Kâinat!

Mevlid-i pâk-ı Resuullaha ta'zîmen aman;
Merhamet, sen ki şefaât; doğdu Fahr-i Kâinat! (Rauf, 1989:16)

Her iki şair'in de şiirlerinde sadece konu benzerliği yoktur. Anlatış tarzlarına ve üsluplarına da dikkat ettiğimizde benzerlikleri görürüz. Hazreti Muhammed'in doğunu anlatmaları bir tesadüf değildir. Çünkü; Batı edebiyatının gelmiş-geçmiş en büyük edibi olarak gösterilen Johann Wolfgang Von Goethe (1749–1832)'nin, "Kaside-i Muhammedîye" başlıklı şiirini yazma gerekçesi olarak yaptığı şu tespit çok önemlidir: İnsanlık her şeyini Hz. Muhammed'e (s.a.v.) borçludur." (Gürel, 2016: 18)

Abdül Fettah Rauf'un Mehmed Âkif'e duyduğu muhabbet, Âkif'in baba tarafından Balkan çocuğu olmasının ve yine Âkif'in Anadolu ile birlikte bir vatan kabul ettiği Balkanlarda çeşitli vesilelerle bulunmuş

olması hatta Balkan açısını sadece hissetmekle kalmayıp hissettirmek amacıyla şiirlerine de yansıtması olmasının da rolü var mıdır? Âkif'in Balkan Savaşı sırasında kaleme aldığı "Çenk Şarkısı" başlıklı şiirinde;

Balkan'ı bildin mi hemşeri?

Sevgili ecdadının en son yeri!

Bir sıra isterdin çoktan beri

Şimdi tamam vakti, uğurlar ola

Diyerek Müslüman Türk genlerini cepheye uğurlayışı, bir Balkan çocuğu olarak Fettah Rauf'u etkilememiş ola bilir mi? (Gürel, 2016:10)

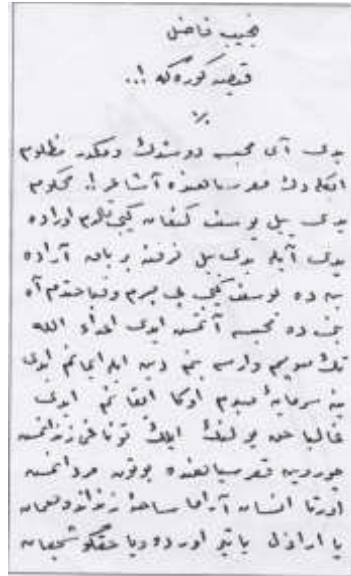
Mehmed Âkif Ersoy (1873- 1936)'un yaşadığı zaman dilimi, Müslüman-Türk milletinin yakın tarihinin en çalkantılı, en zor dönemlerinden biridir. Bu milletin Kurduğu en büyük ve en uzun ömürlü devletlerden olan Osmanlı'nın hazin yıkılışı ve yeni umutlarla kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti Mehmed Âkif Ersoy'un şahidi olduğu tarihî olgulardandır.

O, bu süreçte, yıkılmışlığın mahzunluğunda, diriliş kararlılığıyla hareket etmesini bilmiş, örnek ve önder bir şahsiyet, sanatkar ve dava adamı olarak bugün de gençliğin ufkunda yolunuzu aydınlatmaya devam eden bir değerdir. Büyük millet olma vasfımızı, bize mahsus İslâmî ve millî hasletlerimizi destanlaştırdığı, zaman zaman da acımasızca eleştirdiği yazı ve şiirleri, vaazlarıyla o bir abide şahsiyettir. Kendini halka ve Hakk'a hizmete adanmış büyük sanatkarlar, milletlerin manevî mimarlarıdır. Onlar, birikimleri sayesinde mensubiyet şuuruyla bağlı oldukları milletlerin kültürel değerlerini sadece temsil etmekle kalmazlar, eserleriyle zamanın elinden tutarak aydınlık bir geleceğe yürüyüşün de öncü ve önderi olurlar. "Bugün de aynı iman ve katiyetle söylüyorum ki, millî ölküye tam bir bütünlükle yürüyen Türk milletinin büyük millet olduğunu medenî âlem az zamanda bir kere deha tanıyacaktı." İnançının sahipleri Âkif'in eserlerini okuyarak ruh tazelemelidirler. Çünkü kendini insanlığın ve milletin varlığına adanmış şair ve yazarların ortaya koydukları şaheserler, milletlerin mevcudiyetinin birer delilidir. (Gürel, 2013: 10)

Mehmed Âkif Ersoy için yaptığımız bu tespitler aynen Abdül Fettah Rauf Efendi'nin hayatı, eserleri ve mücadelesi için de geçerlidir. Meraklısını bu konularda tefekküre davet ediyor ve Abdül Fettah Rauf Efendi'nin şiirlerinde anlattığı Türkiyeli bir başka şaire geçiyoruz.

3. ABDÜL FETTAH RAUF VE NECİP FAZIL KISAKÜREK

"Büyük Doğu" hareketinin önderlerinden ideolog, şair-yazar Necip Fazıl Kısakürek, öncelikle davası ve sanat anlayışı bakımından Abdül Fettah Rauf Efendi'nin kendisine yakın bulacağı bir şahsiyettir. Fettah Rauf Efendi'nin "Necip Fazıl Kısakürek'e!" başlıklı şiirini önce şairin kendi elyazısıyla verecek sonra da yeni harflere aktararak dikkatlerinize sunacağız:

NECİP FAZIL KISAKÜREK'E!

Yedi ay mahpese düşdün ve mukadder mazlum
Ağladın kusr-ı siyâhında a şâir!.. Mahkûm

Yedi yıl Yusuf-ı Ke'nan gibi kaldım orada
Yedi ayla yedi yıl farkına bir bak arada

Ben de Yusuf gibi bi-cürm ü kabahatdım âh
Beni de mahbese atmış idi a'da-i Allah

Tek suçum varsa benim din ile iman idi
Yine sermaye-i sabrım O'na itmi'nân idi

Galiba Hak yolunun ilk konağı zindanmış
Cürüyen kasr-ı siyâhında bütün merdarmış

Orta insan arama saha-i zindânda heman
Ya erazil, ya beter ordu veya hak-gû sec'ân

Fettah Rauf Efendi'nin bu şiiri maalesef Makedonya'da hala yayınlanmış değildir. Bu şiirin orijinali Muhammed Aruçi'nin özel arşivindedir. Makedonya'da Necip Fazıl'la ilgili olarak yayınlanan tek şiir Nazlı Rânâ Gürel'in "Necip Fazıl'a" başlıklı şiiridir.

Bu şiirinde Fettah Rauf, Türkiye'de ve Türkiye Türk Edebiyatında olup bitenleri yakından takip ettiğini ima etmekle kalmıyor, İslâmcı bir şair olarak tanınan Necip Fazıl'a kendini benzetiyor, aynı kaderi paylaştıklarını söylerken "Sen yedi ay yattın, bense yedi sene hapis yattım diyor. Bu arada telmih/hatırlatma yaparak İslâm tarihindeki Hazreti Yusuf kıssasına dikkat çekiyor ve kendisini de Hazreti Yusuf gibi suçsuz bir şekilde mahkûm edildiğini belirtiyor. Edebî değeri kadar bedii tefekkür açısından da oldukça zengin bir şiir...

4. ABDÜL FETTAH RAUF VE YAHYA KEMÂL BEYATLI

1884'te Üsküp'te doğan ve 18 yaşında İstanbul'a göç eden, şiirlerinde ve yazılarında hem Türkiye'yi hem de Makedonya'yı yaşatan büyük Türk şairi ve düşünürüdür Yahya Kemal Beyatlı.

Makedonya'nın özellikle de başkent Üsküp'ün Yahya Kemal'in hayatında ve sanatçı kişiliğinin oluşmasında özel bir yeri vardır. O, Üsküp Belediye başkanı İbrahim Naci Bey'in oğludur.

Makedonya'da Tito zamanından kalma psikolojik bir baskı ve yasak var Yahya Kemal'le ilgili. Ve yine o zaman anladım ki, Yahya Kemal burada sembol isimdir ve her ne yapılırsa onun adı etrafında yapılmalıdır. Nazım Hikmet'in, Orhan Veli'nin, Sait Faik'in, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın... kitapları Türkçe basılmış, okullarda lektür (bizdeki yüz temel uygulamasının benzeri) kitabı diye okutuluyor. Ama Üsküp'lü şair Yahya Kemal'in eserleri yok ortada. Ev yıkılmış, hatırası silinmiş, annesinin mezarı bile yok edilmiş. Hatta onun "Kaybolan Şehir" şiirini Üsküp Radyosunda okuyan biri neredeyse işinden oluyormuş (tabii ki bunlar dedikodu).

Araştırdıkça gördük ki, Makedonya'da Yahya Kemal bir mektep isim. Pek çok şairin yetişmesinde onun şiirlerinin etkisi var ve pek çok şair onun için şiirler yazmış.

Tito Yugoslavya'sında takibe uğrayan ve cezalandırılan Üsküplü şair ve müderris Fettah Efendi (1910-1963), "Yahya Kemal" başlıklı şiirinde şöyle diyor:

YAHYA KEMAL'E

Geçmiş şuaramız seni bizden alacaklar
Dünyayı tutan şiirine hayran kalacaklar

Divanını al koltuğuna tekke-i aşka
Gir şeyh-i edeb hepsi müridin olacak.

Baba-yı zamandın bütün erbab-ı zebana
Öldün ölümünle bütün öksüz kalacaklar

..... Kaldı edeb şimdiki şebaba hevesle
Uşşak-ı edeb rehberi nerden bulacaklar

Son şairi gitti aceb?.. İlk meclis-i irfan
Ukbada nasıl çevrene hepsi dolacaklar

Yahya!.. Bu hayatın bize bir devr-i edebdi
Mevtinle edeb bağları yandı, solacaklar (Gürel, 2003: 7)

Bu şiirden de anlaşılıyor ki, Yahya Kemal, Makedonya’da biliniyor ve okunuyor. Ölümü büyük bir kayıp olarak değerlendiriliyor. Hâlbuki bu mısraların yazarı da alenen eserlerinin okunmasında sıkıntılar olan biriydi. Son yıllarda yapılan yeni yayınlarda ancak Abdülfettah Rauf Efendi’nin adına ve eserlerinden örneklerle rastlayabiliyoruz.

5. SONUÇ

Tito zamanında Yugoslavya’da üstü örtülü de olsa Türkiye’ye ve Türkiye’deki edebiyata önyargıyla bir yaklaşım söz konusudur. Türkiye’den sadece belli bir ideolojiye mensup edebiyatçıların eserleri Makedonya Türk basınında yayınlanabilmiş ve ders kitaplarına girebilmiştir. Bu yasaklı isimler arasında Mehmed Âkif Ersoy, Üsküplü Yahya Kemal Beyatlı ve Necip Fazıl Kısakürek de vardır. Bu isimler ve eserleri ancak 1990’lı yıllardan sonra Yugoslavya’da/Makedonya’da dergi ve gazetelerde kendilerine yer bulabilmişler ve Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı kitaplarına girebilmişlerdir.

Türkçeden başka Makedonca, Sırpça, Arapça ve Farsçaya da vakıf olan Fettah Rauf Efendi, mütefekkir bir şair olarak bazı şiirlerinde Makedonya dışındaki Türk edebiyatının şairlerini de anlatmıştır. Mehmed Âkif Ersoy, Yahya Kemal Beyatlı, Tevfik Fikret ve Necip Fazıl Kısakürek bunlardan bazılarıdır. (Gürel,) Ne var ki, Abdül Fettah Rauf, bu şairler için yazdığı şiirlerini sağlığında Yugoslavya’da yayımlatamamıştır.

Abdül Fettah Rauf’un bu üç şair dışında Türkiyeli pek çok edebî şahsiyetle ilgili şiirleri bulunmaktadır. Tevfik Fikret, Rıza Tevfik,... gibi. Biz şimdilik bildirimizde Âkif, Yahya Kemal ve Necip Fazıl’ı konu ettik. Âkif bahsinde ise biraz yoğunlaştık. Gönül istiyor ki bu tür edebî ilişkilerle ilgili çalışmaların sayısı arttırılsın ve yeni yetişen kuşaklara da örnek olsun.

6. KAYNAKÇA

[1] Abdülfettah Rauf “Mevlid-i Peygamberî: Doğdu Fahr-i Kâinat”, El-Hilal Dergisi, Üsküp-MAKEDONYA, Novembir 1989, Yıl: 3, Sayı: 16, s.16.

[2] A.Rauf “Büyük İslâm Şairi Mehmed Âkif Ersoy”, El-Hilal Dergisi, Üsküp-MAKEDONYA,1 Septembir 1989, Yıl: 3, Sayı: 15, s. 14.

[3] Ersoy, Mehmed Âkif, Safâhat, Yayına Hazırlayanlar: Yrd. Doç. Dr. Kamil Akarsu-Mustafa Yücel, Ankara 2010.

[4] Fettah Rauf “Mehmed Âkif Bey Öldü”, Köprü Dergisi, Üsküp-MAKEDONYA, Mayıs-Ağustos 2015, Y. 13, S. 62, s. İç kapak arkası.

[5] Goethe, Jahann Wolfgang, Doğu Batı Divanı “Garplı Müellif’in Şark Divanı”, Tercüme, Yorum ve Açıklamalar: Senail Özkan, 3. Baskı, İstanbul 2012.

[6] Gürel, Nazlı Râna “Kalkıyor tozlu zaman perdesi Her An Aradan”, Birlik Gazetesi, Üsküp-MAKEDONYA, 30 Aralık 2003.

[7] Gürel, Nazlı Rânâ “Necip Fazıl’a”, Dere Dergisi, Yukarıbanisa-MAKEDONYA, Kış 2005, Y.3, S.4, s.29

[8] Gürel, Zeki “Goethe’nin ‘Kaside-i Muhammediye’si”, El-Hilal Dergisi, Üsküp-MAKEDONYA, Haziran 2016, Sayı: 128, s.18–19.

[9] Gürel, Zeki “Balkanname-7: Balkan’ı Bildin mi Nedir Hemşeri?”, Yeni Balkan Gazetesi, Üsküp-MAKEDONYA, 14 Mart 2016, Y. 12, S. 601, s. 10.

[10] Gürel, Zeki “Makedonya Türk Edebiyatında ve Basınında Necip Fazıl”, Uluslar arası Necip Fazıl Sempozyumu, 23–25 Mayıs 2013, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, MARAŞ-TÜRKİYE (Yayımlanmamış uluslar arası bildiri).

[11] Gürel, Zeki “Kaybolan Şehir’de Yahya Kemal Tutu Elimden”, Bozgunda Bir Fetih Düşü Yahya Kemal Beyatlı Hece Dergisi Özel Sayısı, Ocak 2009, Yıl:13, Sayı:145, s.408–420.

[12] Gürel, Nazlı Rânâ-Zeki Gürel, Korkma Sönmez –Mehmed Âkif Ersoy-İstiklâl Marşı-Akiften Seçmeler, Bolu 2013.